

Peça	Taules de la Nativitat i la Resurrecció del Retaule de sant Pere de Cubells, de Pere Serra (documentat entre el 1357 i el 1406)
Data	Cap a 1400
Tècnica	Pintura al tremp sobre fusta
Mides	76 x 61 cm (<i>Nativitat</i>) i 75 x 58 cm (<i>Resurrecció</i>)
Col·lecció	Jesús Pérez Rosales Número d'inventari: 62 (<i>Nativitat</i>) i 63 (<i>Resurrecció</i>)
Descripció	

Els dos compartiments que es conserven al Museu Maricel de Sitges, en què es representen les escenes de la Nativitat i la Resurrecció de Crist, van formar part del retaule major de l'església de Sant Pere de Cubells. A més d'aquestes dues composicions, que formaven part de la predel·la del moble, es conserven nou imatges de la narrativa hagiogràfica de sant Pere i la taula de l'Epifania, en col·leccions privades barcelonines i al Museo de Bellas Artes de Bilbao; les altres tres escenes del bancal es custodien al Museu Nacional d'Art de Catalunya. D'altra banda, també s'ha vinculat a aquesta obra una taula de la col·lecció Shiff de Pisa, en què es representa la Resurrecció de Tabitha. El conjunt era presidit per una escultura del sant Apòstol, atribuïda a l'imatger Pere de Santjoan, ara guardada al Museu Marès.

La construcció d'un nou retaule barroc va afavorir que les taules gòtiques fossin aprofitades per fer una calaixera. Cap a l'any 1925, Jaume Camps les va descobrir, i, poc més tard, un antiquari barceloní les va adquirir. Una vegada restaurades, les taules van passar a formar part del col·leccionisme privat, i des d'aleshores només se'n conserva un reduït

nombre en entitats públiques. En el cas concret de les de Sitges, van arribar al Museu Maricel gràcies a la donació de Jesús Pérez Rosales.

Malgrat la desestructuració del retaule de Cubells, la conservació d'aquestes pintures, algunes més fragmentades que altres, ens informa de la seva tipologia. Així, doncs, creiem que el conjunt estava format per quatre carrers laterals amb les escenes de la vida de sant Pere, dos a cada banda del carrer principal, en què s'inclouïa l'escultura de l'apòstol. En relació amb aquesta estructura, l'absència del Calvari pot al·ludir al fet que la imatge de sant Pere era coronada per un cimbori força més reduït que el del carrer principal del retaule major de l'església del monestir de Santes Creus. Finalment, atès que no s'ha conservat la composició de l'Anunciació, suposem que el bancal estava format, probablement, per dos cossos de quatre imatges cadascun, un a cada costat del sagrari, els quals narraven els episodis dels Goigs de la Mare de Déu. Així, doncs, el Retaule de sant Pere de Cubells va ser una de les obres més importants de l'època no només per l'amplitud de la narrativa hagiogràfica, de la qual sembla ser que

només han desaparegut dues composicions, sinó també per les novetats tipològiques del conjunt i per l'elevada qualitat pictòrica.

Pel que fa a l'autoria de l'obra, tot i que no es té notícia de cap referència d'arxiu que informi de qui va ser l'artista que la va realitzar ni en quina data ho va fer, les solucions estilístiques de les pintures de Cubells són molt properes a les de les obres documentades de la darrera etapa artística de Pere Serra. En aquest sentit, el Retaulle del sant Esperit de l'església de Santa Maria de Manresa, fet el 1394, o el Retaulle dels sants Bartomeu i Bernat de Claravall, contractat el 1395, del qual es conserva el compartiment principal al Museu Episcopal de Vic, són els dos referents que permeten atribuir el moble de Cubells a la mà de Pere Serra i situar-ne l'execució cap a l'any 1400.

Si es té en compte que l'activitat artística de Pere Serra està documentada entre els anys 1357 i 1406, cal valorar que el retaulle de Cubells va ser una de les seves darreres obres i també que diversos membres de l'obra van tenir una participació força important en la seva realitza-

ció. En aquest sentit, s'han de tenir presents la personalitat dels pintors Joan Mates i Pere Vall i la captació d'algunes influències de caràcter internacional, més enllà de les que caracteritzen la producció de filiació italianitzant més lligada a Pere Serra, heretada de Ramon Destorrents i, principalment, de Ferrer i Arnau Bassa.

En relació amb la iconografia de les taules de Sitges, és fàcil percebre el parentiu amb les escenes homònimes del Retaulle del sant Esperit de Manresa. Tot i això, la Nativitat de Sitges resta situada sota el cobert d'un estable que acull la Mare de Déu, agenollada davant el seu fill, de sant Josep, dels pastors i també de l'ase i el bou. En la pintura de l'escena de la Resurrecció de Crist destaca la presència de la Mare de Déu segons un model del tres-cents conreat al taller dels Serra i altres pintors, el qual encara té validesa a principis del segle xv. L'artista també hi inclou la figuració dels arbres de l'hort de Josep, lloc on va ser enterrat Crist, entre els quals cal destacar el xiprer situat entre mare i fill. El fullatge perenne d'aquest arbre sembla al·ludir al concepte d'immortalitat que es desprèn de la imatge.

Bibliografia bàsica

POST, CH. R. *A History of Spanish Painting*. Cambridge (Mas), II, 1930, pàg. 282 i IV, 1933, pàg. 522-524.

CAMPS POCH, J. CUBELLS. *El castell. El tresor artístic. Costumari antic i modern*. Tàrraga, 1972, pàg. 26-39.

DALMASES, N.; JOSÉ PITARCH, A. "L'art gòtic. Segles XIV-XV". A: Miralles, F. (ed.) *Història de l'art català*, III. Barcelona, 1984, pàg. 167.

TERÉS I TOMÁS, R. "Pere de Santjoan i el Mestre de la cadira episcopal de Barcelona. Hipòtesi sobre una identitat". A: *Quaderns d'estudis medievals*, IV, núm. 23-24. Barcelona, 1988, pàg. 40-43.

GALILEA ANTÓN, A. *La pintura gòtica espanyola en el Museo de Bellas Artes de Bilbao*. Bilbao, 1995, pàg. 62-75.

ALCOY, R.; MIRET, M. *Juan Mates. Pintor del gòtic internacional*. Sabadell, 1998, pàg. 33.

Autoria de la fitxa: Francesc Ruiz Quesada, conservador d'art gòtic del MNAC

Museu **Cau Ferrat**
Museu **Maricel**
Museu **Romàntic**
Palau **Maricel**

Oficines: carrer Fonollar, s/n
08870 Sitges
Tel. 93 894 03 64
Fax: 93 894 85 29
E-mail: cps@server.ibernet.com

Les fitxes mensuals que edita el Consorci del Patrimoni de Sitges estan impreses als tallers de:

L'ECO de SITGES

Bonaire, 5. Tel. 93 894 30 34. Fax 93 894 98 30